

Oppg. 1

(a) Prøveløsning $x = A \cos(\omega t + \phi)$ gir $\ddot{x} = -\omega^2 x$. Innsettning i differensiallikninga med $b = 0$ og $F(t) \equiv 0$ gir da:

$$-m\omega^2 x + 0 + kx = 0 \quad \omega^2 = \frac{k}{m} \equiv \omega_0^2$$

$$T_0 = \frac{2\pi}{\omega_0} = 2\pi \sqrt{\frac{m}{k}}$$

$$k = m\omega_0^2 = \underline{\underline{m(2\pi/T_0)^2}} = 5,00 (2\pi/10,0)^2 = \underline{\underline{1,97 \text{ N/m}}}$$

(b) Prøveløsning $x = Ce^{pt}$ gir $\dot{x} = px$ og $\ddot{x} = p^2 x$, som innsett i differensiallikninga gir (etter divisjon med x):

$$mp^2 + bp + k = 0$$

$$p^2 + 2\delta p + \omega_0^2 = 0 \quad \delta = \frac{b}{2m} \quad \omega_0^2 = \frac{k}{m}$$

$$p = -\delta \pm \sqrt{\delta^2 - \omega_0^2} = -\delta \pm i\omega_d$$

$$\omega_d = \sqrt{\omega_0^2 - \delta^2}$$

Løsninga kan skrivas

$$x = C_1 e^{pt} + C_2 e^{pt} = A e^{-\delta t} \cos(\omega_d t + \phi)$$

der C_1 og C_2 (eventuelt A og ϕ) er to vilkårlige integrasjonskonstanter. [Med bruk av Eulers formel kan ein eventuelt finna samanhengen mellom dei to settet av integrasjonskonstanter]

Oppgaveteksten må tolkast slik at vi har underdempet tilfelle, d.v.s. ω_d er reell, ($\delta < \omega_0$)

$$\delta^2 = \omega_0^2 - \omega_d^2 = (2\pi)^2 \left(\frac{1}{T_0^2} - \frac{1}{T_d^2} \right)$$

$$b = 2m\delta = \underline{\underline{4\pi m \left(\frac{1}{T_0^2} - \frac{1}{T_d^2} \right)^{1/2}}} = \frac{4\pi m}{T_0 T_d} (T_d + T_0)^{1/2} (T_d - T_0)^{1/2}$$

$$b = 4\pi \cdot 5,00 (10,0^{-2} - 10,5^{-2})^{1/2} = 1,98 \text{ kg/s} = 1,9 \text{ N/s/m}$$

1 (c) A_0/F_0 er størst når $\omega/|Z_{ml}|$ er minst, dvs. når $\omega^2|Z_{ml}|^2$ er minst. Set den deriverte av $\omega^2|Z_{ml}|^2$ lik null:

$$\begin{aligned} 0 &= \frac{d}{d\omega} (b^2\omega^2 + m^2\omega^4 - 2km\omega^2 + k^2) = \\ &= b^2 + 2m^2\omega^2 - 2mk - 0 \\ \omega^2 &= \frac{2mk - b^2}{2m^2} = \frac{k}{m} - 2\left(\frac{b}{2m}\right)^2 = \omega_0^2 - 2\delta^2 = \omega_d^2 - \delta^2 = \\ &= \omega_d^2 - (\omega_0^2 - \omega_d^2) = 2\omega_d^2 - \omega_0^2 = 4\pi^2 \left(\frac{2}{T_d^2} - \frac{1}{T_0^2} \right) \end{aligned}$$

Størst utsvingsamplitude for

$$\omega = \omega_1 = \underline{\underline{2\pi \left(\frac{2}{T_d^2} - \frac{1}{T_0^2} \right)^{1/2} = 2\pi \left(\frac{2}{10,5^2} - \frac{1}{10,0^2} \right) = 0,567 \text{ rad/s}}}$$

Størst fart-amplitude når $|Z_{ml}|$ er minst. Vi ser utan vidare at $|Z_{ml}|$ er minst når $(\omega m - k/\omega)^2 = 0$ dvs. når $\omega = \omega_2 = \sqrt{\frac{k}{m}} = \omega_0 = \underline{\underline{\frac{2\pi}{T_0} = 0,628 \text{ rad/s}}}$

$$(d) \quad v(t) = \dot{x} = \omega A_0 \cos(\omega t + \phi_0) = \frac{F_0}{|Z_{ml}|} \cos(\omega t + \phi_0)$$

$$a(t) = \ddot{x} = -\omega^2 \dot{x} = -\omega^2 A_0 \sin(\omega t + \phi_0) = -\frac{\omega F_0}{|Z_{ml}|} \sin(\omega t + \phi_0)$$

$$\omega = 0,800 \text{ rad/s}$$

$$|Z_{ml}| = \sqrt{1,92^2 + (0,800 \cdot 5,00 - 1,97/0,800)^2} = 2,46 \text{ N/s/m}$$

$$x_{\max} = A_0 = \frac{F_0}{\omega |Z_{ml}|} = \frac{1,00}{0,800 \cdot 2,46} = \underline{\underline{0,508 \text{ m}}}$$

$$v_{\max} = \frac{F_0}{|Z_{ml}|} = \frac{1,00}{2,46} = \underline{\underline{0,407 \text{ m/s}}}$$

$$a_{\max} = \frac{\omega F_0}{|Z_{ml}|} = \underline{\underline{0,325 \text{ m/s}^2}}$$

Oppg. 2

$$(a) \quad \sin \theta_m = \frac{m\lambda}{d} = \frac{2\lambda}{d} \quad (\text{i 2. orden, } m=2)$$

$$\lambda_a = 589,0 \text{ nm} \quad \sin \theta_a = \frac{2 \cdot 589,0 \cdot 10^{-9} \text{ m}}{2,500 \cdot 10^{-6} \text{ m}} = 0,4712 \quad \theta_a = 0,4907 \text{ rad}$$

$$\lambda_b = 589,6 \text{ nm} \quad \sin \theta_b = \frac{2 \cdot 589,6 \cdot 10^{-9} \text{ m}}{2,500 \cdot 10^{-6} \text{ m}} = 0,4717 \quad \theta_b = 0,4912 \text{ rad}$$

$$(b) \quad 1 \geq |\sin \theta_m| = \frac{|m|\lambda_a}{d} = |m| \frac{589,0 \cdot 10^{-9} \text{ m}}{2,500 \cdot 10^{-6} \text{ m}} = |m| \cdot 0,2356$$

$$|m| < \frac{1}{0,2356} = 4,244 \quad \therefore |m| \leq 4$$

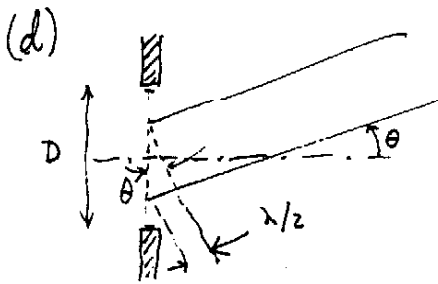
$$m = \{-4, -3, -2, -1, 0, 1, 2, 3, 4\}$$

Berre 9 hovedmaksimum girer

$$(c) \quad R = \frac{\lambda}{\Delta\lambda} = N/m \quad \Delta\lambda \text{ minste bølglengdestridning som kan oppløyses}$$

$$N = \frac{\lambda/\Delta\lambda}{m} \geq \frac{589,3/0,6}{2} = 491 \approx 0,5 \cdot 10^3$$

Gitteret må ha minst 500 spalter

Første nullpunkt i diffraksjonsmønster for en vinkel θ , der lyset fra de to første halvpartene av spaltbreidda D har en innbyrdes gangskilnad på $\lambda/2$

$$\frac{D}{2} \sin \theta = \frac{\lambda}{2} \quad \sin \theta = \frac{\lambda}{D}$$

$$\text{Krav } \sin \theta > \sin \theta_b \quad \frac{\lambda}{D} > \frac{2\lambda}{d} \quad \underline{\underline{D < \frac{d}{2}}}$$

Oppg. 3

(a) $\psi_a(x) = A e^{-\alpha^2 x^2/2}$

$\psi_a'(x) = -\alpha^2 x \psi_a(x)$

$\psi_a''(x) = -\alpha^2 \psi_a(x) + \alpha^4 x^2 \psi_a(x)$

Innsatt i Schr.-likninga og divisjon med $\psi_a(x)$:

$-\frac{\hbar^2}{2m} (-\alpha^2 + \alpha^4 x^2) + \frac{1}{2} C x^2 = E$

$E = \alpha^2 \frac{\hbar^2}{2m}$

$-\frac{\hbar^2}{2m} \alpha^4 x^2 + \frac{1}{2} C x^2 = 0$

$\alpha^4 = \frac{m}{\hbar^2} C = \frac{m^2}{\hbar^2} \frac{C}{m} = \frac{m^2}{\hbar^2} \omega^2$

$\omega = \sqrt{C/m}$

$E = \frac{\hbar^2}{2m} \alpha^2 = \frac{\hbar^2}{2m} \frac{m}{\hbar} \omega = \frac{\hbar \omega}{2} \equiv E_a$

$\alpha = \sqrt{m\omega/\hbar}$

$E_a = E_0 \quad \text{J: } V = V_a = 0$

$\psi_b(x) = B x e^{-\alpha^2 x^2/2} = x y \quad y = B e^{-\alpha^2 x^2/2} \quad y' = -\alpha^2 x y$

$\psi_b'(x) = y + x y' = y(1 - \alpha^2 x^2)$

$\psi_b''(x) = y(-2\alpha^2 x) + y'(1 - \alpha^2 x^2) = y(-3\alpha^2 x + \alpha^4 x^3)$

Innsetting i Schr.-likn og divisjon med y :

$-\frac{\hbar^2}{2m} (-3\alpha^2 x + \alpha^4 x^3) + \frac{1}{2} C x^2 x = E x$

$(\frac{3}{2} \frac{\hbar^2}{m} \alpha^2 - E) x + (-\frac{\hbar^2}{2m} \alpha^4 + \frac{1}{2} C) x^3 = 0$

$\alpha^4 = \frac{m C}{\hbar^2} \quad (\text{som overfor})$

$E = \frac{3}{2} \frac{\hbar^2}{m} \alpha^2 = \frac{3}{2} \frac{\hbar^2}{m} \frac{m}{\hbar} \omega = \frac{3}{2} \hbar \omega \equiv E_b$

$E_b = E_1 \quad V = V_b = 1$

(b) Normalisierung: $1 = \int_{-\infty}^{\infty} |\psi_a(x)|^2 dx = |A|^2 \int_{-\infty}^{\infty} (e^{-\alpha^2 x^2/2})^2 dx =$
 $= |A|^2 \int_{-\infty}^{\infty} e^{-\alpha^2 x^2} dx = |A|^2 \frac{1}{\alpha} \int_{-\infty}^{\infty} e^{-u^2} du = |A|^2 \frac{1}{\alpha} \sqrt{\pi}$

$$|A| = \sqrt{\frac{\alpha}{\sqrt{\pi}}} = \left(\frac{m\omega}{\pi \hbar}\right)^{1/4} = \left(\frac{2m\omega}{\hbar}\right)^{1/4}$$

$$|e^{-iEt/\hbar}| = 1$$

(c) $\langle x \rangle = \int_{-\infty}^{\infty} \psi_a^*(x,t) x \psi_a(x,t) dx = \int_{-\infty}^{\infty} x |\psi(x,t)|^2 dx = \int_{-\infty}^{\infty} x |\psi_a(x)|^2 dx =$
 $= \frac{|A|^2}{\alpha^2} \int_{-\infty}^{\infty} u e^{-u^2} du = 0$ (v.q.a. Symmetrie (Integranden ist eine ungerade Funktion)).

$$\langle \Delta x \rangle^2 = \langle (x - \langle x \rangle)^2 \rangle = \langle (x - 0)^2 \rangle = \langle x^2 \rangle = \int_{-\infty}^{\infty} x^2 |\psi_a(x)|^2 dx =$$

$$= \frac{|A|^2}{\alpha^3} \int_{-\infty}^{\infty} u^2 e^{-u^2} du = \frac{2|A|^2}{\alpha^3} \int_0^{\infty} u^2 e^{-u^2} du = \frac{2|A|^2}{\alpha^3} \frac{\sqrt{\pi}}{4} =$$

$$= \left(\frac{m\omega}{\pi \hbar}\right)^{1/2} \left(\frac{\hbar}{m\omega}\right)^{3/2} \frac{\sqrt{\pi}}{2} = \frac{\hbar}{2m\omega}$$

$$\Delta x = \left(\frac{\hbar}{2m\omega}\right)^{1/2}$$

(d) $p_{\text{op}} = -i\hbar \partial/\partial x \quad p_{\text{op}}^2 = -\hbar^2 \frac{\partial^2}{\partial x^2}$

$$\langle p^2 \rangle = \int_{-\infty}^{\infty} \psi_a^*(x,t) (-i\hbar)^2 \frac{\partial^2}{\partial x^2} \psi_a(x,t) dx = -\hbar^2 \int_{-\infty}^{\infty} \psi_a^*(x) \frac{d^2}{dx^2} \psi_a(x) dx$$

da $|\exp\{-iE_a t/\hbar\}| = 1$,

$$\frac{d^2}{dx^2} \psi_a(x) = (-\alpha^2 + \alpha^4 x^2) \psi_a(x)$$

$$\langle p^2 \rangle = -\hbar^2 \int_{-\infty}^{\infty} (-\alpha^2 + \alpha^4 x^2) |\psi_a(x)|^2 dx = -2\hbar^2 \int_0^{\infty} (-\alpha^2 + \alpha^4 x^2) |A|^2 \cdot$$

$$\cdot e^{-\alpha^2 x^2} dx = -2\hbar^2 |A|^2 \alpha \int_0^{\infty} (-1 + u^2) e^{-u^2} du =$$

$$= -2\hbar^2 |A|^2 \alpha \left(-\frac{1}{2}\sqrt{\pi} + \frac{1}{4}\sqrt{\pi}\right) = \hbar^2 |A|^2 \alpha \sqrt{\pi}/2 = \hbar^2 \left(\frac{m\omega}{\pi \hbar}\right)^{1/2} \left(\frac{m\omega}{\hbar}\right)^{1/2} \frac{\sqrt{\pi}}{2} =$$

$$= \frac{1}{2} m \hbar \omega$$

$$= \hbar^2 \frac{\alpha^2}{2}$$

Förväntningsvärdet av kinetisk energi

$$\langle E_k \rangle = \frac{\langle p^2 \rangle}{2m} = \frac{1}{2} h\nu m / 2m = \frac{1}{4} h\nu = \frac{1}{4} h\omega$$

Förväntningsvärdet av potentiell energi

$$\langle U_p \rangle = \frac{1}{2} k \langle x^2 \rangle = \frac{1}{2} k \cdot \frac{1}{2} \frac{h}{m\omega}$$

$$k = m\omega^2$$

$$\langle U_p \rangle = \frac{1}{4} h\omega$$

Förväntningsvärdet av total energi

$$\langle E \rangle = \langle E_k \rangle + \langle U_p \rangle = \frac{1}{4} h\omega + \frac{1}{4} h\omega$$

$$\langle E \rangle = \frac{1}{2} h\omega$$

2 (4)

Det er gitt at $\Psi(x,t)$ er normalisert. Altså er $\Psi^*(x,t)\Psi(x,t)$ sannsynlighetslikeliken. Da blir forventingsverdien for partikkelposisjonen:

$$\boxed{\begin{aligned} n, m &= 1, 2 \\ c_n^* &= c_m = c_1 = c_2 = 1/\sqrt{2} \end{aligned}}$$

$$\begin{aligned} \langle x \rangle &= \int_{-\infty}^{\infty} \Psi^*(x,t) x \Psi(x,t) dx = \\ &= \int_{-\infty}^{\infty} \sum_m c_m^* \psi_m^*(x) e^{iE_m t/\hbar} x \sum_n c_n \psi_n(x) e^{-iE_n t/\hbar} dx = \\ &= \sum_m \sum_n c_m^* c_n e^{-i(E_n - E_m)t/\hbar} \int_{-\infty}^{\infty} \psi_m^*(x) x \psi_n(x) dx \end{aligned}$$

$\psi_0(x) = A_0 \exp\{-x^2 m\omega/\hbar\}$ er jønn funksjon og $x\psi_0(x)$ er odde

$\psi_2(x) = \frac{1}{\sqrt{2}} \left\{ \frac{m\omega}{\hbar} \right\}^{1/2} x \exp\{-x^2 m\omega/\hbar\}$ er odde og $x\psi_2(x)$ er jønn.

$$\left. \begin{aligned} \int_{-\infty}^{\infty} \psi_0^*(x) x \psi_0(x) dx &= 0 \\ \int_{-\infty}^{\infty} \psi_2^*(x) x \psi_2(x) dx &= 0 \end{aligned} \right\} \text{ da integrandene er odde funksjoner}$$

$$\begin{aligned} \int_{-\infty}^{\infty} \psi_0^*(x) x \psi_2(x) dx &= \left(\int_{-\infty}^{\infty} \psi_2^*(x) x \psi_0(x) dx \right)^* = 2 \int_0^{\infty} \psi_0^*(x) x \psi_2(x) dx = \\ &= 2 A_0^* A_1 \int_0^{\infty} e^{-x^2 m\omega/2\hbar} x \left\{ \frac{m\omega}{\hbar} \right\}^{1/2} x 2 e^{-x^2 m\omega/2\hbar} dx \end{aligned}$$

$$= \frac{4}{\sqrt{2}} A_0^* A_1 \left(\frac{\hbar}{m\omega} \right)^{3/2} \int_0^{\infty} u^2 e^{-u^2} du = \frac{4}{\sqrt{2}} A_0^* A_1 \frac{\hbar^2}{m\omega} \frac{\sqrt{\pi}}{4} = \frac{2}{\sqrt{2}} A_0^* A_1 \frac{\hbar^2 \sqrt{\pi}}{m\omega}$$

Av dei fire ledda i dobbeltsummen $\sum_{m=0}^1 \sum_{n=0}^1 \dots$ er altså to null, og dei to resterande er komplekts konjugerte til kvarandre.

$$\langle x \rangle = c_0^* c_1 e^{-i(E_1 - E_0)t/\hbar} \frac{2}{\sqrt{2}} A_0^* A_1 \frac{\hbar^2 \sqrt{\pi}}{m\omega} + (\text{tilsv. kompl. konj.}) =$$

$$= |c_0| |c_1| e^{-i[(E_1 - E_0)t/\hbar + \gamma_0 - \gamma_1]} \frac{2}{\sqrt{2}} A_0^* A_1 \frac{\hbar^2 \sqrt{\pi}}{m\omega} + (\text{kompl. konj.}) =$$

$$= \underline{2 |c_0| |c_1| A_0^* A_1 \frac{\hbar^2 \sqrt{\pi}}{m\omega} \cos(\omega t + \gamma_0 - \gamma_1)} \quad \gamma_0 = \gamma_1 = 0$$

Merk at $E_1 - E_0 = (1 + \frac{1}{2})\hbar\omega - \frac{1}{2}\hbar\omega = \hbar\omega$ der ω er den naturlige vinkelfrekvensen til oscillatoren.

3 (g)

$$F_{\min} \text{ bei } \frac{dF}{dr} = \frac{2a}{r^3} - \frac{3b}{r^4} = 0 \quad r_m = \frac{3b}{2a}$$

$$F_{\min} = -\frac{a}{\left(\frac{3b}{2a}\right)^2} + \frac{b}{\left(\frac{3b}{2a}\right)^3} = -\frac{4}{9} \frac{a^3}{b^2}$$

$$= 2,84 \cdot 10^{-12} \text{ N}$$

h)

$$F = -\frac{a}{r^2} + \frac{b}{r^3} = 0$$

$$\Rightarrow \underline{r_0} = \frac{b}{a} = \frac{8,10 \cdot 10^{-39}}{1,08 \cdot 10^{-28}} \text{ m} = \underline{7,5 \cdot 10^{-11} \text{ m}}$$

r_0 er bindingslængden.

$$dU = -F dr$$

Systemets energi

$$U = -\int_{\infty}^r F dr = -\int_{\infty}^r \left(-\frac{a}{r^2}\right) dr - \int_{\infty}^r \frac{b}{r^3} dr$$

$$U = -\left[\frac{a}{r}\right]_{\infty}^r - \left[-\frac{b}{2r^2}\right]_{\infty}^r$$

$$U = -\frac{a}{r} + \frac{b}{2r^2}$$

$$r = r_0$$

$$U_0 = -\frac{a}{r_0} + \frac{b}{2r_0^2} = -\frac{a}{\left(\frac{b}{a}\right)} + \frac{b}{2\left(\frac{b}{a}\right)^2} = -\frac{a^2}{2b}$$

$$\underline{U_0} = -\frac{(1,08 \cdot 10^{-28})^2}{2 \cdot 8,10 \cdot 10^{-39}} \text{ J} = \underline{-7,20 \cdot 10^{-19} \text{ J}}$$

U_0 er bindingsenergien (entalpien).

$$3i) \quad \mathcal{G} = - \left(\frac{dF}{dr} \right)_{r=r_0}$$

$$\frac{dF}{dr} = + \frac{2a}{r^3} - \frac{3b}{r^4}$$

$$\mathcal{G} = - \frac{2a}{r_0^3} + \frac{3b}{r_0^4} = - \frac{2a}{\left(\frac{b}{a}\right)^3} + \frac{3b}{\left(\frac{b}{a}\right)^4} = \frac{a^4}{b^3}$$

$$\mathcal{G} = \frac{(1,08 \cdot 10^{-28})^4}{(8,10 \cdot 10^{-29})^3} \text{ N/m} = \underline{\underline{256 \text{ N/m}}}$$

$$\omega = \sqrt{\frac{\mathcal{G}}{m}}$$

der m ist reduziert masse

$$m = \frac{m_H \cdot m_H}{m_H + m_H} = \frac{1}{2} m_H = \frac{1}{2} \cdot 1,673 \cdot 10^{-27} \text{ kg}$$

frequenz

$$\nu = \frac{1}{2\pi} \sqrt{\frac{\mathcal{G}}{m}} = \frac{1}{2\pi} \sqrt{\frac{256}{\frac{1}{2} \cdot 1,673 \cdot 10^{-27}}} \text{ Hz}$$

$$\underline{\underline{\nu = 8,80 \cdot 10^{13} \text{ Hz}}}$$

$$\omega = 2\pi\nu = 5,5 \cdot 10^{14} \text{ rad/s}$$

(f)

$$(n + \frac{1}{2}) \cdot h\nu + U_0 = 0$$

$$h\nu = 2\pi\hbar\omega$$

$$n = - \frac{U_0}{h\nu} - \frac{1}{2} = \frac{7,20 \cdot 10^{-19}}{6,625 \cdot 10^{-34} \cdot 8,80 \cdot 10^{13}} - 0,5$$

$$n = 12,3 - 0,5 = 11,8$$

$$\underline{\underline{n = 12}}$$

Oppg. 4

(a) $pV = nRT.$

$$pV^\gamma = p_1 V_1^\gamma = p_2 V_2^\gamma$$

$$W_{\text{ad}} = \int_{V_1}^{V_2} p dV = p_1 V_1^\gamma \int_{V_1}^{V_2} V^{-\gamma} dV = p_1 V_1^\gamma \left[\frac{1}{-\gamma+1} V^{-\gamma+1} \right]_{V_1}^{V_2} =$$
$$= \frac{p_1 V_1^\gamma}{\gamma-1} (V_1^{-\gamma+1} - V_2^{-\gamma+1}) = \frac{p_1 V_1 - p_2 V_2}{\gamma-1} =$$

$$= \frac{p_1 V_1}{\gamma-1} \left(1 - \frac{p_2 V_2}{p_1 V_1} \right) = \frac{p_1 V_1}{\gamma-1} \left(1 - \left(\frac{p_2}{p_1} \right)^{1-\frac{1}{\gamma}} \right)$$

$$W_{\text{ad}} = \frac{4,4 \cdot 10^6 \cdot 20}{1,40 - 1} \left(1 - \left(\frac{3,6}{4,4} \right)^{1-\frac{1}{1,40}} \right) = 12,3 \cdot 10^6 \text{ J} = \underline{12 \text{ MJ}}$$

(b)

$$\frac{p_1 V_1}{T_1} = \frac{p_2 V_2}{T_2}$$

$$p_1 V_1^\gamma = p_2 V_2^\gamma$$

$$T_2 = T_1 \frac{p_2 V_2}{p_1 V_1} = T_1 \left(\frac{p_2}{p_1} \right)^{1-\frac{1}{\gamma}} = 293 \left(\frac{3,6}{4,4} \right)^{1-\frac{1}{1,4}} = 276,7 \text{ K}$$

$$\underline{T_2 = 277 \text{ K}}$$

(c)

$$W_{\text{it}} = \int_{V_1}^{V_2} p dV = \int_{V_1}^{V_2} p_1 V_1 \frac{1}{V} dV = p_1 V_1 \ln \frac{V_2}{V_1} = p_1 V_1 \ln \frac{p_1}{p_2}$$

$$W_{\text{it}} = 4,4 \cdot 10^6 \cdot 20 \ln \frac{4,4}{3,6} = 17,7 \cdot 10^6 \text{ J} = \underline{18 \text{ MJ}}$$

(d) For ein ideell gass avheng den indre energien berre av temperaturen. Altså er $\Delta U = 0$ for ein isoterm prosess. Etter fyrste hovudsetning får vi da:

$$Q_{\text{it}} = W_{\text{it}} + \Delta U_{\text{it}} = W = W_{\text{it}} = p_1 V_1 \ln \frac{p_1}{p_2} = \underline{18 \text{ MJ}}$$

4(e) Gjennvendig radius i tanken: $a = \left(\frac{3V_1}{4\pi}\right)^{1/3} = \left(\frac{3 \cdot 20}{4\pi}\right)^{1/3} = 1,68 \text{ m}$

Varmestrømmen: $\frac{dQ_2}{dt} = k \frac{4\pi a^2}{b} \Delta T = 40 \frac{\text{J}}{\text{s} \cdot \text{m} \cdot \text{K}} \frac{4\pi (1,68 \text{ m})^2}{0,019 \text{ m}} (292 - 274,7) \text{ K}$

$$\frac{dQ_2}{dt} = \frac{40 \cdot 4\pi \cdot 1,68^2 \cdot 16,3}{0,019} = 1,22 \cdot 10^6 \text{ J/s}$$

(f) Dersom adiabatisk: $t_{ad} = \frac{W_{ad}}{P_1} = \frac{12,3 \cdot 10^6 \text{ J}}{200 \cdot 10^3 \text{ W}} = 61,5 \text{ s}$

Dersom isoterm: $t_{it} = \frac{W_{it}}{P_1} = \frac{17,7 \cdot 10^6 \text{ J}}{200 \cdot 10^3 \text{ W}} = 88,5 \text{ s}$

Dersom prosessen var adiabatisk ville temperaturen gå ned til T_2 og på slutten av prosessen ville det da vera eit varmetap $1,22 \cdot 10^6 \text{ J/s} \approx 1 \text{ MJ/s} = 1 \text{ MW}$ i starten da varmetapet var null (for temperaturfallet)

Som eit overslag reknar vi at varmetapet aukar lineart. Varmetapet totalt ville da på 61 s vera $\frac{1,22 \cdot 10^6 \text{ J/s} \cdot 61 \text{ s}}{2} = 37 \cdot 10^6 \text{ J}$

Dette er meir enn den varmemengda som er rekna ut under (c) ville vera nødvendig (ville vera nødvendig) for å gjera prosessen isoterm. Vi kan altså konkludere med at prosessen ikkje kan vera adiabatisk eller tilnærma adiabatisk. Ser vi isolert på denne gass ekspansjonen, er det meir energi å henta (18 MJ mot 12 MJ) i isotermt tilfelle enn adiabatisk. Sett einast på dette, vil det ikkje vera lurt med varmeisolering. (Noko anna er at det likevel ville vera lurt med varmeisolering - om det ikkje var for dyrt - når vi skal vurdere både energifylling og entegritapping totalt på denne trykklufttanken.)